

Het 'u bent net zo slecht' blijft hangen in lappen tekst

Gebeurtenis: toneelvoorstelling *De Welwillenden* door Toneelhuis/Toneelgroep Amsterdam **Naar:** de gelijknamige roman van Jonathan Littell **Bewerking:** Guy Cassiers, Erwin Jans **Regie:** Guy Cassiers **Met:** Hans Kesting, Kathelijne Damen, Johan van Assche, Bart Siegers, Jip van den Dool e.a. **Gezien:** 7/6, Stadsschouwburg Groningen **Publiek:** 400

☆☆☆☆ Hij maakt een indrukwekkende entree, Hans Kesting. De acteur staat in schemerlicht op het toneel, nog gehuld in burgerkleding. Het zaallicht is aan. Zo ziet hij het publiek beter dan het publiek hem en is dat publiek zich terdege bewust van zijn eigen aanwezigheid. Kesting, alias Max Aue, SS'er, heeft ons wat te zeggen. De slechtheid die hij heeft geëtaleerd in de Tweede Wereldoorlog, voortgesproken uit de aanleg om meedogenloos te moorden, zit in ons allemaal. Als de omstandigheden er maar naar zijn.

De monoloog is groots. Die vat ook de onderliggende lading samen van Jonathan Littells hyperdikke roman *De Welwillenden*, door Guy Cassiers voor het Antwerpse Toneelhuis en Toneelgroep Amsterdam tot theatervoorstelling omgetoverd. Even sterk is ruim drie uur later Kestings slotmonoloog, wanneer Aue als mens defintief door het ijs is gezakt en

beschrijft hoe hij het tot en met de gorilla's in de dierentuin verwoeste Berlijn ontvlucht, nadat hij eerst nog even zijn maat Thomas (Jip van den Dool) om zeep heeft geholpen. Tussen die beide monologen in is er wat betreft de vorm veel te genieten. Maar als belevens blijft de voorstelling te afstandelijk.

Juist omwille van die boodschap – ook u bent in staat tot wat ik hier flik – heeft Cassiers het publiek in staat willen stellen zich zo diep mogelijk met de hoofdpersoon te identificeren. Daartoe zijn Aues zwaarste perversiteiten in die roman hier weggelaten. Op toneel lopen abjectere personages rond dan hij. De incestueuze relatie met zijn tweelingzus uit Littells boek is weggepoetst. Er schemeren momenten door van de wroeging die hij juist zou ontberen. Het zijn te respecteren regiekeuzes.

Cassiers tovert ook in deze productie weer als vanouds met licht, en met videoprojecties op doorzichtige schermen die scènes een bijzondere diepte geven. Het acteerwerk is top. Neem, naast Kesting, de bewonderenswaardige Kathelijne Damen die een miezer-tje maakt van Eichmann. En wat te zeggen van Jip van den Dool, opgeleid bij De Noorderlingen. Hij is in de cast speciaal voor deze avond in

zijn thuisstad gepromoveerd naar de stevige rol van Thomas. Van den Dool sprankelt met zijn tekst, met zijn hele aanwezigheid. Alsof er 25 ervaringsjaren in plaats van levensjaren op het toneel staan.

Nee, aan de acteurs ligt het niet. Wel aan de uitgesponnen tekst. Ellenlang over hoe je dat nou organiseert, met die joden, bijvoorbeeld. Wat een dialoog moet heten, of een gesprek, wordt al snel een aaneengeschakelde reeks van lange betogen die het maar niet lukt het publiek te raken. Sterker nog, die aanzet tot wegdromen: Als het je in de zaalstoel te binnen schiet dat je hebt vergeten een zak perssinaasappelen te kopen, is er iets niet goed gegaan. Identificatie met een hoofdpersoon lukt pas als de ziel wordt beroerd. Dat mankeerde aan deze versie van *De Welwillenden*.
ERIC NEDERKOORN

Hans Kesting in *De Welwillenden*, Guy Cassiers bewerking van de roman van Jonathan Littell FOTO KURT VAN DER ELST